

Et vågent øje

Tv-overvågning og andre forebyggende metoder i boligområder

DET KRIMINAL
PRÆVENTIVE RÅD

Indhold

Et vågent øje	3
Hvad skal I kigge efter?	3
Tryghedsvandring	7
Boligsociale indsatser	10
Aktive beboere	10
Noget for børn og unge	10
Ordensregler	11
Nabohjælp	11
Samarbejde med kreds- og lokalråd	11
Tv-overvågning - hvornår kan det bruges?	12
Hvornår forebygger tv-overvågning kriminalitet?	12
Bekæmpelse og opklaring	14
Tryghed og falsk tryghed	15
Ansøgning om tv-overvågning	16
Datatilsynets krav	16
Gode supplerende principper	17

Det Kriminalpræventive Råd

Odinsvej 19, 2.
2600 Glostrup
45 15 36 50
dkr@dkr.dk
www.dkr.dk

Fotos:

© Michael Daugaard
© Colourbox.com
© Claus Fisker/Scanpix.dk

Tryk:

Prinfo Køge

Oplag:

20.000

Et vågent øje

Der er mange indsatser, som kan forebygge kriminalitet i bolig-områder. Tv-overvågning er én af dem, men det vil være en god idé at undersøge, om I kan benytte nogle af de andre metoder, der findes, og som er nemme at sætte igang. Det gælder både, hvis I har brug for en indsats på arealer med offentlig adgang eller steder, hvor der ikke er offentlig adgang. Her er en kort oversigt over forskellige metoder, som har vist sig effektive. Det bedste resultat nås, hvis I benytter flere af metoderne samtidig.

Hvad skal I kigge efter?

Det fysiske miljø har stor betydning for kriminalitet og tryghed. Det betyder, at man kan anlægge bygninger, fællesarealer, stier og andre udendørsarealer, så de beskytter mod kriminalitet og giver beboerne ejerskab til området og en oplevelse af, at de har god kontrol over det sted de bor. Nogle ting kan indarbejdes i den almindelige drift – andre i forbindelse med større ændringer og re-overinger.

På steder, hvor der er meget kriminalitet og uorden, kan I kigge på, hvad der karakteriserer stedet:

Ulovlig graffiti og hærværk er en meget synlig form for kriminalitet, og det kan nemt skabe frygt for andre former for kriminalitet. Her i kælderens kan den ulovlige graffiti fjernes, men indgangs-partiet kan også ændres, fx ved at flytte døren frem i forreste åbning.

Er stedet skjult for indsyn, og kan det derfor nemt bruges som gemmested? Bygninger, udearealer og p-pladser med skjulesteder og blinde vinkler er tit mere udsat for kriminalitet, fordi opdagelsesrisikoen her er lille. Måske kan ændringer i beplantning og belysning skabe bedre indsyn - eller måske kan et skur eller et plankeværk flyttes?

Er området mennesketomt og dermed uden nogen, der naturligt holder øje? Behagelig og tryghedsskabende belysning kan sammen med attraktive udearealer få flere til at færdes i området, så det bliver levende og trygt.

Er området anonymt og fremtræder det som "offentligt"? Hvis man skaber områder, som beboerne har indflydelse på og opfatter som "deres" (indgangspartier med personligt præg), kan man skabe større opmærksomhed og tilhørsforhold.

Er der velegnede gerningssteder og lette ofre? Anlæg hellere færre og synlige stier end mange og anonyme. Der skal også være gode muligheder for at undvige eller flygte ud til siderne.

Er området uden spændende aktivitetsmuligheder eller mødesteder for bl.a. områdets unge? Attraktive fællesarealer og gode faciliteter til alle aldersklasser, giver beboerne mere lyst til at bruge dem.

Er der tit hærværk på udendørsinventaret? Vælg materialer og armaturer, som er modstandsdygtige overfor hærværk. Kig også på forholdene omkring affaldsordninger. I særligt udsatte områder kan affaldscontainere låses fast uden for bygningerne eller graves ned for at gøre det umuligt at sætte ild til dem.

Cykler bør placeres foran bygningerne, så de kan ses fra lejlighederne. Til højre er cykelskuret designet, så beboerne kan holde øje med cyklerne fra alle etager.

Få en grundigere beskrivelse på dkr.dk af fysiske forbedringer, der kan nedbringe kriminaliteten,

Her er garagerne vendt forkert i forhold til at have overblik over dem fra lejlighederne. Det gør dem mere udsatte for indbrud. Man kan skabe en mere "privat zone" for brugerne af garagerne, som holder den almindelige færdsel på afstand. Effektive låse er også nødvendige.

Små spændende pladser giver beboerne mulighed for at mødes og bruge rummet aktivt. Derved er der flere mennesker, der kan holde øje med området.

Har I mange indbrud i området? Gennemgå døre og vinduer og sæt gode låse i. Husk også altandøre, skure, beboerhuse og vaskekældre. Fjern planter eller facadeelementer, som en indbrudstyv kan klatre op ad. Sæt evt. en dørtелефон ved opgangsdøren.

Tryghedsvandring

På en tryghedsvandring kan I gå en tur rundt i boligområdet for at finde utrygge steder, der kan forbedres. Metoden tager udgangspunkt i den viden, som beboere og folk, som arbejder i området har, fordi de har det største kendskab til de lokale forhold.

På vandringerne skal I have fokus på de særlige forhold, der skaber utryghed. Det kan være steder med dårlig belysning og dårlige oversigtsforhold, eller områder med graffiti og hærværk. God vedligeholdelse og renholdelse kan nedbringe kriminaliteten, fordi det er et signal om, at nogen passer på området og at kriminalitet ikke accepteres.

På tryghedsvandringen skal I også kigge efter steder, der er behagelige at færdes i, og hvor folk føler sig trygge. De kan inspirere til forbedringer.

Tryghedsvandring skaber ikke blot større tryghed. De forbedringer, der kommer i forlængelse af vandringerne, vil i mange tilfælde have en indvirkning på kriminaliteten i området.

Her er mange gemmesteder for en gerningsmand og det er svært at undvige ham. Der er ingen vinduer, hvorfra nogen kan overskue stien. Måske kan plankeværket gøres lavere, så der er bedre oversigt over stien, uden at det skader muligheden for privatliv.

På tryghedsvandringen kan I både kigge på kældre, fællesarealer, legepladser, parkeringspladser, stiarealer og områder, der grænser op til jeres boligområde, fx adgangsveje og busstoppesteder.

Se hvordan I organiserer en tryghedsvandring på dkr.dk

Rod og uorden giver utryghed.

En mørk kældertrappe er ikke behagelig.

En nedslidt og kedelig legeplads indbyder ikke til leg.

Hvor er der rarest at færdes for beboerne - og indbrudstyven? Her?

...eller her?

Dårlig belysning og blinde vinkler både ude og inde kan være utryghedsskabende.

Grønt kan være godt - men det skal holdes ved lige, og der skal være afstand til opholds- og færdselsområder. Hvem har lyst til at vente på bussen ved dette stoppested en mørk aften? Og hvem har lyst til at bruge "friarealet" herunder?

Boligsociale indsatser

Aktive beboere

Beboere, der deltager aktivt i udviklingen af boligområdet, fx i ændringer af bebyggelsens forarealer, fælleshuse eller opholdsområder, føler større ansvar og ejerskab over for stedet. Engagerede beboere kan også være med til at skabe positive oplevelser for andre beboere og for gæster udefra. Det gavner både områdets generelle image og beboernes selvrespekt. Gode aktiviteter, fx vej- og beboerfester, aktiviteter i fælleslokaler, foreningsmøder, temaarrangementer m.m., medvirker til, at beboerne lærer hinanden bedre at kende, og det giver i sig selv større tryghed.

Noget for børn og unge

Spændende fritidsaktiviteter kan mindske konflikter i området og give børnene gode oplevelser. Aktiviteterne kan f.eks. være temadage, lektiehjælp, miljø i området, sport, forskellige spil, indretning af rum til sport eller hobby, ture i naturen og særlige drenge- eller pigeaktiviteter. Konflikter mellem generationerne i boligområdet kan mange gange afværges ved blot at tale med hinanden.

En opsøgende medarbejder kan hjælpe børn og unge med at løse problemer i opløbet. Når det handler om kriminelle unge, så har nogle boligområder gode erfaringer med at føre en relativ kontant og konfronterende indsats, hvor de unge stilles til ansvar for deres handlinger i boligområdet. Det lokale politi, en SSP-konsulent eller den opsøgende medarbejder kan have kontakten med de unge.

En snak med områdets børn og unge kan afværge mange konflikter.

Ordensregler

Det er fornuftigt at have ordensregler for boligområdet. Reglerne skal enkelt og klart forklare, hvilke normer, der skal overholdes, når man bruger eller færdes i området. Brugere og beboere kan nemt forveksle almindelige normbrud, fx knallertkørsel på stier og højtråbende adfærd, med risikoen for kriminalitet, og det skaber utryghed. Tydelige ordensregler og en hensigtsmæssig administration af dem er derfor vigtig.

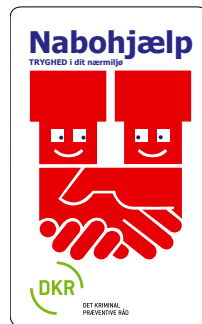
Nabohjælp

Nabohjælp eller naboansvar i boligområder er aftaler om at se efter hinanden og hinandens bolig, bil og andre effekter. Det har vist sig, at naboaftaler kan nedbringe indbrud i et område med ca. 25 %. Nabohjælp handler også om at reagere f.eks. ved at ringe til politiet, hvis man ser noget mistænkeligt.

Samarbejde med kreds- og lokalråd

Alle politikredse har et kredsråd, som fastlægger retningslinjer for det kriminalitetsforebyggende arbejde. Kredsrådenes beslutninger føres ud i livet af lokalrådene, som skal skabe sammenhæng mellem forskellige lokale samarbejdsfora, fx SSP-samarbejdet, erhvervsforeninger og frivillige foreninger – og altså også boligorganisationer, grundejerforeninger og idrætsforeninger. Kreds- og lokalråd er centrale organer i det kriminalpræventive arbejde, og derfor vil det være en god idé at inlede et samarbejde om særlige indsatser i lokalområdet med dem.

Frygt for tyveri fører tit til uholdbare løsninger, som fx at man sætter sin cykel i opgangen. Der er ofte i strid med ordensreglerne. Her skal findes bedre løsninger.

Læs mere om effektive forebyggende metoder og få inspiration til indsatser i jeres område på dkr.dk.

Tv-overvågning.

Hvornår kan det bruges?

Boligorganisationer, grundejerforeninger og ejere af idrætsanlæg har mulighed for at tv-overvåge områder med almindelig adgang, når overvågningen er væsentlig af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse. Det skal der søges tilladelse til hos politiet. Man kan uden politiets tilladelse overvåge steder, hvor der ikke er almindelig adgang, fx kældergange, affaldsrum, vaskekældre mv.

Inden I ansøger om at opsætte tv-overvågning på områder med almindelig adgang, vil det være nyttigt for jer at skelne mellem om tv-overvågningen primært skal bruges til at forebygge eller bekæmpe kriminalitet.

Forebyggelse eller bekæmpelse

Der er forskel på forebyggelse af kriminalitet og bekæmpelse af kriminalitet.

- *Forebyggelse* sigter mod at undgå, at en kriminel hændelse opstår.
- *Bekæmpelse* drejer sig om at opklare eller på anden måde nedbringe kriminalitet, som allerede sker.

Tv-overvågning kan bruges både til at forebygge og til at bekæmpe kriminalitet. Med hensyn til forebyggelse er teorien, at potentielle gerningsmænd lader være med at begå kriminalitet på steder med overvågning, fordi risikoen for at blive opdaget er for stor. Med hensyn til bekæmpelse kan billederne fra tv-overvågning bruges til at identificere en forbryder og efterforske en forbrydelse, der allerede er sket.

Når man sætter kameraer op, skal man gøre sig klart, om det primært er for at forebygge eller bekæmpe kriminalitet.

Hvornår forebygger tv-overvågning kriminalitet?

Mange undersøgelser af tv-overvågning viser uklare eller modsatte resultater. Resultaterne afhænger tit af de steder, der overvåges, og af den kriminalitet, der er i fokus i undersøgelsen.

Som hovedregel kan man dog sige, at tv-overvågning som forebyggende metode:

- har størst effekt på planlagt kriminalitet i modsætning til impulsiv kriminalitet

- ser ud til at have en effekt på berigelseskriminalitet, særligt biltyverier, tyveri fra biler og hærværk mod biler. Effekten er størst i parkeringshuse, men gælder også almindelige parkeringspladser.
- *ikke* er et effektivt middel, hvis man vil forhindre vold eller anden personfarlig kriminalitet, heller ikke almindelig gadeurden
- har den største effekt, når det benyttes sammen med andre kriminalitetsforebyggende midler, når der er høj kameratæthed og når overvågningen er tilpasset de lokale forhold.

Meget tyder på, at tv-overvågning også kan have en forebyggende effekt på områder, hvor der ikke er almindelig adgang eller på mere afgrænsede områder, som fx kældre, elevatorer, offentlige transportmidler, taxaer og erhvervsvirksomheder. Mange fortæller om gode erfaringer disse steder.

Det ser dog ud til, at effekten ved tv-overvågning generelt bliver mindre, hvis opmærksomheden eller omtalen af overvågningen ikke vedligeholdes.

For at tv-overvågning skal kunne have en **forebyggende effekt** skal nogle forudsætninger være opfyldt:

- Billederne på de enkelte kameraer skal tydeligt kunne vise, hvad der sker, og hvem der er på, og en høj teknisk standard er derfor nødvendig. Gerningsmændene skal samtidig være klar over, at der er effektive overvågningskameraer på stedet. Derfor skal der skiltes klart og tydeligt - i modsat fald kan overvågningen udelukkende benyttes til opklaring, ikke forebyggelse. Dummy kameraer (attrapper) bør ikke bruges, og der må ikke være blindspots.
- Gerningsmanden skal tilstræbe ikke at blive fanget. De fleste mennesker ønsker ikke at blive afsløret i en kriminel handling, men nogen gør, og andre igen skænker det ikke en tanke. For nogle gerningsmænd vil kameraerne måske ligefrem være en spændende udfordring.
- Gerningsmanden skal være rationelt tænkende og kunne foretage en risikovurdering, inden han beslutter sig for at lave en kriminel handling. En butikstøv vil tit vurdere risikoen for at blive opdaget, og her vil overvågningen kunne have en forebyggende effekt. Er personen påvirket af sygdom eller rusmidler, vil tv-overvågning ikke nødvendigvis indgå i overvejelserne.

Tv-overvågning kan altså virke præventivt nogle steder og over for nogle kriminelle og nogle typer kriminelle handlinger.

Parkeringspladser er et af de steder, hvor tv-overvågning ser ud til at have en positiv effekt.

Mange steder har man opsat kameraer i kældre for at undgå påsatte brande.

Kameraerne skal være så effektive, at man kan se, hvad der sker og hvem der er på billederne.

Bekæmpelse og opløring

Med hensyn til tv-overvågning som redskab til at efterforske og opløse forbrydelser er der også forskellige resultater. Nogle undersøgelser viser, at kvaliteten af billederne er så dårlig, at gerningsmanden ikke kan identificeres, og at mange billeder er ikke gode nok som bevismateriale. Det tekniske niveau forbedres dog hele tiden, så muligheden for identifikation og opløring bliver stadig bedre.

Der er flere eksempler både fra Danmark og fra udlandet på, at tv-overvågning kan bruges til opløring. Eksemplerne omfatter ikke alene opløring af alvorlige forbrydelser som drab og røverier – men også forhold som vold udenfor diskoteker, lommetyverier på banegårde og i befærdede gader samt hærværk. Efterhånden som der bliver mere tv-overvågning i offentlige rum, er det dog et spørgsmål, om der er tilstrækkelig kapacitet til at gennemse og bearbejde data fra optagelserne.

Det kan være nødvendigt med tv-overvågning til at bekæmpe kriminalitet i visse tilfælde. Moderne byområder strækker sig ofte over områder, som er uden "naturlig overvågning" eller er mennesketomme store dele af døgnet. Disse områder kan være udsat for kriminalitet, og her kan tv-overvågning være en nødvendig hjælp.

Mennesker omkring os giver dog stadig en langt større tryghed end kameraer. Efter Rådets opfattelse kan tv-overvågning derfor ikke erstatte "menneskelig kontrol" som fx kontrollører og folk, der færdes i et område.

Tryghed og falsk tryghed

Der er ikke sammenhæng mellem folks oplevelse af utryghed og det faktiske kriminalitetsniveau. Det forholder sig endda sådan, at nogle bliver mere utrygge, hvis der er meget fokus på kriminalitetsproblemer, selvom risikoen for at blive udsat for kriminalitet reelt er lille.

Tv-overvågning kan være med til at skabe en følelse af tryghed. Det kan dog også virke modsat, da det kan give indtryk af, at der er farligt at færdes på stedet, hvis det er overvåget.

Befolkningen er generelt positivt stemt over for tv-overvågning ud fra en forestilling om, at det virker kriminalitetsforebyggende. Det gør især kvinder trygge. Problemet er bare, at tv-overvågning ikke har nogen kriminalpræventiv effekt over for den type kriminalitet som særligt kvinder frygter - nemlig vold og voldtægt - fordi denne type kriminalitet oftest udløses i affekt. Tv-overvågning egner sig bedst til at forhindre tyveri og hærværk frem for personkriminalitet. Der er altså uoverensstemmelse mellem den oplevelse af tryghed, man har i forhold til personkriminalitet, og den faktiske kriminalpræventive effekt.

Mange mennesker forestiller sig, at der automatisk kommer hjælp, hvis der sker en kriminell handling på steder med tv-overvågning. Det er meget sjældent tilfældet. Der er altså en risiko for, at tv-overvågning giver falsk tryghed.

Der kan også på længere sigt være en risiko for, at tv-overvågning bliver en undskyldning for at fralægge sig ansvaret for selv at gøre noget, hvis man er vidne til kriminalitet.

Kameraerne er sjældent bemandede, og derfor kommer der ikke hjælp fra en vagtcentral, hvis der sker noget. Optagelserne bruges normalt kun i forbindelse med efterforskning af forbrydelser.

Tv-overvågning egner sig ikke til at forebygge personfarlig kriminalitet som vold og voldtægt.

Lov om tv-overvågning

Lovændringen trådte i kraft den 1. juli 2010:

§1. Stk. 2.:

Politidirektøren kan uanset bestemmelsen i § 1, stk. 1, efter ansøgning give boligorganisationer og foreninger m.v., der repræsenterer husstandene i et boligområde, tilladelse til at foretage tv-overvågning af det pågældende boligområde og af arealer, som ligger i direkte tilknytning hertil, når overvågningen er væsentlig af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse. En tilladelse kan gives for højst 5 år ad gangen.

Stk. 3. Politidirektøren kan uanset bestemmelsen i § 1, stk. 1, efter ansøgning give ejere af idrætsanlæg tilladelse til at foretage tv-overvågning af anlæggets indgange, facader, indhegninger m.v. og af arealer, som ligger i direkte tilknytning hertil, når overvågningen er væsentlig af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse. En tilladelse kan gives for højst 5 år ad gangen.

Ansøgning om tv-overvågning

Boligselskaber, grundejerforeninger og idrætsforeninger skal søge om tilladelse hos det lokale politi for at kunne opsætte tv-overvågning på steder med offentlig adgang. Politiet vurderer ansøgningerne ud fra disse krav og hensyn:

- Om tv-overvågning ud fra en samlet vurdering anses for væsentlig af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse. Det sker bl.a. ud fra oplysninger om kriminalitetsproblemerne karakter og omfang. Der kan fx ikke gives tilladelse, hvis kriminaliteten ligger langt tilbage i tiden eller hvis kriminaliteten er mindre betydningsfuld eller der er tale om enkeltstående tilfælde.
- Tilladelsen til tv-overvågning skal tidsbegrænses, maksimalt til 5 år ad gangen.
- Der skal skiltes med, at området er tv-overvåget både i boligområder og ved idrætsanlæg.
- Boligorganisationer kan på en eller flere afdelingers vegne ansøge om tv-overvågning. Grundejerforeninger, vejlaug eller andre foreninger, der repræsenterer husstandene i et boligområde, kan også søge om tilladelse til tv-overvågning.
- Tv-overvågning i et boligområde skal som udgangspunkt rettes mod området eller dele af området, som boligorganisationen eller foreningen ejer eller råder over. Man kan dog også søge om tilladelse til at overvåge arealer, der ligger i tilknytning til boligområdet, f.eks. en kommunal vej. Hvis de tilknyttede områder er private, skal man have ejerens tilladelse. Det er ikke en forudsætning for tilladelsen, at der også overvåges på eget område. Der skal tages hensyn til beboernes privatliv, og der må ikke være tale om overvågning af personer i eget hjem.
- Ejere af idrætsanlæg kan søge om tilladelse til videoovervågning af idrætsanlæg, som er åbne for publikum. Tv-overvågningen gælder også her for områder inden for anlægget og ved indgange, facader, indhegninger mv. samt for områder, der ligger i tilknytning til anlægget.
- De lokale forhold ved idrætsanlægget danner baggrund for en konkret vurdering af, hvilke arealer der kan videoovervåges. Det indgår i vurderingen, hvor der erfaringsmæssigt opstår uroligheder.

Datatisynets krav

Datatisynet stiller også en række krav, inden I kan sætte overvågningsudstyret op:

- Tv-overvågningen skal være lovlig og rimelig. Den skal derfor have et tydeligt formål, og optagelserne må kun bruges til det saglige formål, der begrundes tv-overvågningen

- Der skal være proportionalitet ved tv-overvågning. Det betyder, at I skal overveje, om det ønskede formål kan nås med mindre indgribende midler end tv-overvågning og registrering. Tv-overvågning bør kun finde sted, hvis der er tungtvæjende grunde til det, og overvågningen skal gennemføres, så den virker mindst mulig integritetskrænkende for den almindelige borger. Den tidsmæssige udstrækning af tv-overvågning bør normalt begrænses mest muligt, så der fx ikke overvåges hele døgnet, hvis det ikke er nødvendigt
- I skal følge god databehandlingsskik. Oplysningerne må ikke misbruges, fx ved at uvedkommende får dem at se. Det skal sikres både digitalt, organisatorisk og fysisk. Tv-optagelserne skal slettes senest efter 30 dage.

Optagelserne skal slettes efter 30 dage.

Læs mere om kravene til opbevaring, sletning, videregivelse og sikkerhed på datatilsynet.dk.

Gode supplerende principper

Andre punkter, I kan tage med i betragtning:

- Gennemsigtighed. Det skal være tydeligt for beboerne og andre i området, hvem der overvåger, om optagelserne gemmes, og hvem der har adgang til dem.
- Ansvarsbevidsthed. Der skal være kontaktinformationer til de ansvarlige for overvågningen. Oplysningerne kan skrives på skiltene, der angiver, at området tv-overvåges.
- En uafhængig instans, som kan holde øje med, at overvågningen ikke misbruges. Det kan fx være personer i organisationen, som ikke er involveret i overvågningen og som I har tillid til.
- Borgerdeltagelse. Borgerne bør inddrages i diskussionen af behovet for overvågning, opfølgning og evaluering. Inddragelse af borgerne øger chancerne for succes, fordi det skaber opbakning til indsatsen.
- Politiet kan opsætte mobilt tv-overvågningsudstyr, der kan fjernes, når problemerne er løst. I kan høre, om denne mulighed kan bruges i jeres område.
- Evaluering af overvågningens effekt.

Det europæiske bynetværk, "Forum for Urban Security" (EFUS) har opstillet flere gode principper for tv-overvågning. Læs mere om principperne på dkr.dk.

Skriv kontaktoplysninger på overvågningsskiltene.

DET KRIMINAL
PRÆVENTIVE RÅD

Det Kriminalpræventive Råd
Odinsvej 19
2600 Glostrup
Tlf. 43 44 88 88

dkr@dkr.dk
www.dkr.dk